

30 år Sovjetunionens kultur-, uddannelses-, miljø- og naturvidenskabspolitik

Stalins arv 70 år efter hans død

Booss-Bavnbeik, Bernhelm

Published in:

Skub: Information • Debat • Aktivitet

Publication date:

2023

Document Version

Også kaldet Forlagets PDF

Citation for published version (APA):

Booss-Bavnbeik, B. (2023). 30 år Sovjetunionens kultur-, uddannelses-, miljø- og naturvidenskabspolitik: Stalins arv 70 år efter hans død. Skub: Information • Debat • Aktivitet, 2023(4), 22-25.

General rights

Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

- Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research.
- You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain.
- You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal.

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact rucforsk@kb.dk providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

Skub nr. 4 november 2023

Udgivet af Danmarks Kommunistiske Parti
Frederikssundsvej 82, 2400 København NV

Tlf.: 38 88 28 33

www.dkp.dk

E-post dkp@dkp.dk

LaserTryk, Århus

Ansvarshavende redaktør:

Henrik Stamer Hedin

Synspunkter fremsat i signerede artikler dækker ikke
nødvendigvis redaktionens eller partiledelsens holdning.

Tanker i anledning af Jens Fransens »Tanker i anledning af 70-året for Stalins død«, Skub august

Af Bernhelm Booß-Bavnbek, matematiker og emeritus ved Roskilde Universitet (RUC), medlem af Enhedslistens Brønshøj-Husum-Tingbjerg afdeling og Enhedslistens freds- og konfliktløsningsgruppe (FKG)

Forleden fik jeg en email fra en klog mand: »Det politiske klima i DK er pilråddent: medens nogen er ved at fejre 80-året for danske jøders flugt fra nazisterne her i landet, ser vi en kampagne mod palæstinensere, der bringer os minder om kampagnerne mod jøderne, og samtidig er der en stadig mere militant kampagne mod alle, der ikke støtter op bag folkemordet på palæstinenserne; men også et militant politisk klima varmet op af den totale ensretning i kølvandet på krigen i Ukraine. Det er velkendt, at mange iagttagere betegner USA's politiske system som et et-partisystem, når det drejer sig om militær- og udenrigspolitik: det danske Folketing er ved at opvise lignende træk.«

Ensretningen i det danske medie billede er set før, og vi må spørge, hvor gode danske kommunister har været til at modstå presset og til at nuancere debatten? JENS FRANSEN fra Slagelse kiggede på perioden fra befrielsen (1945) til Stalins død (1953), dvs. den periode, hvor den Kolde Krig begyndte og had og fordømmelse af russiske hhv. sovjetiske ledere vendte tilbage og voksede frem også i danske medier.

Det er interessant, at Fransen bekræftede, at danske kommunister dengang ikke bukkede under for det pres, men stod med i nogle sager måske for stift oprejst ryg for at nuancere debatten. Han gør grin med sit udpluk af citater fra udvalgte danske kommunister på den tid med deres hyldelse til Stalin, som jeg læser ganske anderledes. Jeg lægger mærke til den åbenlyse anerkendelse og dybe hengivenhed. Jeg formoder, at alle mennesker, der levede dengang og endnu ikke er døde, kan huske den dag, vi fik nys om Stalins død. Jeg var hos min tante Lydia, onkel Heinrich og fætter og kusine Heinz og Liesel på deres bondegård i Westfalen. Jeg skulle hjælpe med at sætte små roeplanter i lange rækker. Jeg husker den bedrøvede stemning ved middagsbordet, følelsen af usikkerhed ved tabet af Stalin, af den mand, der stod for stabilitet og fredelig sameksistens. Ville det gå os som koreanerne? Aviserne berettede om hundreder millioner af mennesker, der gik i sørgetog de følgende dage rundt om i verden, de største optog i menneskehedens historie! Og så er der en ukendt mand i en ukendt by i et land, som vi næppe finder på de fleste verdenskort, der håner disse tilkendegivelser som komiske. Hvad er komisk, reaktionerne dengang eller nu?

Ikke komisk, men beklageligt og misvisende er, at der hos Fransen mangler en omtale af kommunisternes grunde og argumenter og oplysning om den historiske baggrund til *Skub*-læserne. Det vil jeg supplere med her for at få nuancerne med.

1. Meget passende begynder Fransen med at gengive en tysk

partisang fra tiden efter anden verdenskrig (skrevet 1949, kort efter dannelsen af enhedspartiet SED i den sovjetiskbesatte zone, der skulle holde styr på en befolkning, som få år tidligere i sit store flertal havde stået last og brast med Nazisterne). Sangen hylder den *demokratiske centralisme*, dvs.:

a) De enigt handlende kommunistiske partiers og internationale bevægelers styrke over for den kort forinden d. 4. april 1949 fuldbårde stiftelse af NATO (mere karakteristisk for de østtyske kommunisters propaganda på den tid ville det nok have været, hvis Fransen havde gengivet den antimilitaristiske sang fra mellemkrigstiden, som omkring 1950 blev populariseret og aktualiseret i DDR: *Es geht durch die Welt ein Geflüster*, eller *Kominterns hymne*, sunget den gang på tysk).

b) Anerkendelse af, at vi nogle gange skylder enkeltpersoner anerkendelse for ledende tanker og forudseende indsigt. Personlighedens rolle i historien skal ikke negligeres. Dette gælder ikke alene Marx, Engels, Lenin og Stalin, men i alle videnskabelige discipliner såsom Einsteins og Bohrs rolle i fysikken, William James' og Vygotskys rolle i psykologien osv.

c) Nødvendigheden af partidisciplin, som vi også kender den fra det danske partisystem, dvs. ikke at holde fast ved egen mening for enhver pris, men at svinge og svaje med partiet. Kammerater, der i deres handlinger afviger fra den besluttede linje, skal ud af partiet. De skal forfølges politisk – dog ikke statsligt og ikke med vold. Men ud skal de; den styrke, som kommer til udtryk i sangen, beror for en stor del på, at borgerne kun skal høre et parti med én mening, som folk så kan regne med, og ikke se en sæk græshopper, der hver hopper i sin retning.

d) Intern kompromisløshed: Mange kommunistiske partier havde en kontrolkommission for at opspore fraktioner og agenter (det blev i min tid i det vesttyske DKP kraftigt nedtonet).

2. Sovjetunionens kommunistiske partis historie er på den ene side fyldt med mange forholdsvis små kontroverser og på den anden side med nogle få beslutninger, som måske var nødvendige, men til tider havde store menneskelige omkostninger. Stik imod Gorbatsjovs løfter om *Glasnost* publiceredes hverken under Gorbatsjov, Jeltsin eller Putin protokollerne fra det sovjetiske kommunistpartis kongresser i mellemkrigstiden.

Jeg har valgt at kommentere følgende seks beslutninger fra den tid.

I. Jeg er imponeret af og begejstret for den store vægt, Krupskaya, Stalin m.fl. lagde på *alsidig personlighedsudvikling, polyteknisk almendannelse og kreative evner*. Tænk, at kommunisterne dengang i deres organer og dagblade ivrigt diskuterede nye, krævende, musikalske kompositioner af avantgarde-komponister som Sjostakovitj med pro og contra, hvad der senere

blev udlagt som tegn på *totalitarisme* og stod i skarp modsætning til andre epokers herskeres rene konsumholdning til musikken som underholdning eller marchmusik med pomp og statusforøgelse. Det skete fremfor ensidig satsning på materiel rigdom og produktivitet. Det var meget fremsynet og affødte mange progressive ideer, men var måske, måske ikke ganske upassende i den historiske situation.

II. Naturen. Jeg er på baggrund af min egen forskning i klimamodeller måske endnu mere imponeret af og begejstret for de nøgleskridt, der blev taget i USSR til udviklingen af økologisk økonomi under Stalins ledelse allerede i 1920'erne, bl.a. ved at placere statistiker S. G. Strumilin, for resten en tidligere mensjhevik, centralt i økonomisk planlægning til at overvåge udarbejdelsen af verdens første system af materielle balancer, dvs. en overførsel af enhver bondes basale overvejelser til stor målestok. Den slags *input-output matrixer* er en forudsætning for menneskehedens rationelle kontrol med sit stofskifte med naturen og næppe til at realisere under decentrale andelsbrug eller kapitalistiske forhold.

Jeg må dog tilføje, at USSR's ledelse i de første årtier tilsyneladende ikke altid har været i stand til at give økologiske problemer den rette opmærksomhed: Visse industrielle storskalaforetagender fik således ikke en tilstrækkeligt omfattende økologisk basis. *Offensiv mod naturen* blev ganske vist først karakteristisk for 1950'erne og 60'erne (i USSR såvel som den kapitalistiske verden); men den har nok, her som hisset, rødder der rækker tilbage, i USSR støttet af den teknologioptimisme jeg nu kommer til.

III. Jeg er også imponeret af og begejstret for den store vægt, de sovjetiske kommunister tilskrev *videnskabernes fremskridt og autoritet* med nogle af århundredets betydeligste opdagelser og udviklinger især inden for matematik, naturvidenskab, psykologi og makroøkonomi. Jeg afviser dog den allerede hos Lenin og Bucharin efter min opfattelse overdrevne fremskridts-tro, som om fremskridt i videnskab og teknik automatisk vil lette løsningen af nationale og internationale problemer. Et bizart (og ellers meget sympatisk) træk var, når kommunisterne påberåbte sig TROFIM LYSENKO's plantegenetiske forskning, som skulle have dokumenteret en *epigenetisk arv*, dvs. mulighed for arv af tilegnede egenskaber. Denne dengang overhovedet ikke efterviste hypotese brugte kommunisterne som redningsanker for at afvise de også i mine øjne menneskefjendske forslag fra unge, højt kvalificerede tysk-uddannede og velmenende moderne genetikere, der – efter britisk, tysk og dansk eugenisk forbillede - ville udrydde kulakmentalitet ved massesterilisering af mændene på landet og opfostring af proletarisk blod, eller de gode råd, som den US-amerikanske genetiker og Nobelpristager i 1946 H. J. Muller i 1936 gav om, at man i Sovjetunionen skulle »order our reproduction [by artificial insemination of all women with selected male germs (sperm)] that a considerable part of the very next generation might average, in its hereditary physical and mental constitution, half-way between the average of the present population and that of our greatest living men of mind, body, or »spirit« (as we choose)»¹. Føj for satan! Sådan noget ønskede kommunistpartiet IKKE! Lysenko-propaganda var *videnskabeligt ubegrundet*,

men politisk rigtig (sådan Hans Kirks formulering i DKPs partiledelse efter krigen; en lignende konflikt havde vi i foråret 2020, da det politiske system i Danmark og mange andre lande heldigvis med videnskabeligt ikke fuld ud begrundede restriktioner sejrede over de gode råd fra højt kvalificerede epidemiologer i alle hjørner af verden, der satsede på at opnå flokimmunitet imod COVID-19 så hurtigt som muligt uanset de hobe af lig af gamle mennesker, der ville være at forvente). Lysenko-propaganda blev dog også »politisk forkert«, da dette politiske formynderi over genetisk forskning fortsatte, efter at genetikernes begejstring for eugenik allerede var overstået.

IV. Angivelse af minoriteternes nationalitet eller etnicitet i pas var et velment forsøg på *beskyttelse af mindretalsrettigheder*. Men beklageligvis kunne ordningen misbruges; den kunne fortolkes f.eks. som antisemitisk, hvad den måske også var indimellem.

V. *Andelsbrug eller statsbrug i 1930'erne?* Til trods for Sovjetunionens ufattelige geografiske udstrækning og rigdom på råstoffer har agrarpolitik været central for økonomien dengang ligesom i alle andre ulande. Som senere i Folkerepublikken Kina ændrede agrarpolitikken sig gentagne gange også i USSR. For detaljerne dyk ned i Ludo Martens' standardværk *Un autre regard sur Staline* (Et andet syn på Stalin) (EPO, 1994). Bogen er i mange henseende sammenlignelig med Grover Furrs bøger omtalt ved Ali Hansen i dette nummer af *Skub*, dog præcisere dokumenteret vedrørende landbrugets kollektivisering og følgerne.

Kort sagt: Som jeg ser det, havde Bucharin allerede under Oktoberrevolutionen en slags kulturrevolution i tankerne, der i forbindelse med markedselementer skulle øge produktionen og sikre madforsyningen for bybefolkningen. Under borgerkrigen kunne det ikke komme på tale. Bagefter tøvede et flertal af kommunister med Stalin i spidsen. De orienterede sig mod at efterabe den agrar-industrielle udvikling i de højtudviklede kapitalistiske stater, blot med andre ejerforhold. De forestillede sig, at alt skulle organiseres kollektivt med en statslig planlægning, og forsyningerne skulle garanteres med magt. Det er et tragisk kapitel under og efter borgerkrigen, hvor bønderne var villige til at brænde en hel kornhøst af, for at byerne skulle sulte og gøre oprør mod det nye styre. Det er svært at tage stilling til det fra Danmark. Skulle man lade bybefolkningen dø af sult med satsning på bøndernes Kooperation eller udøve tvangsfordeling?

VII. *Forholdet til Nazityskland:* Var udrensninger i officerskorpset og blandt tekniske specialister, kulturskabere, ledende forskere og administratorer i 1930'erne og Molotov-Ribbentrop-pagten fra 1939 nødvendige og velbegrundede? Det er et tragisk og mørkt kapitel på linje med borgerkrigen og landbrugs-kollektiviseringen med mange endnu ikke fuld opklarede begivenheder.

Jeg selv kender kun til en af disse hundredetusinder af, efter alt at dømme, afskyelige begivenheder af uacceptabel råhed, nemlig strafforfølgelsen i 1938 af en kendt matematiker, Fritz Noether, der i 1933 emigrerede til USSR, men fortsatte med sit videnskabeligt samarbejde med fagkolleger i Nazityskland om emner af militær relevans. Så vidt jeg har læst mig til, blev han

Stalin fotograferet ved Teheran-konferencen i 1943. Amerikansk pressefoto fra USAs regering. Wikipedia.

ikke dømt for landsforræderi eller spionage, men for hans insisteren på sin ret og den samfundsmæssige nødvendighed af internationalt samarbejde i matematisk-naturvidenskabelig frontforskning. Alt dette skete under NKVD-chefen Nikolaj Ivanovitj Jezjov, muligvis som en enkelt brik i et internt opgør mellem forskellige partigrupperinger eller i en plan for at skabe uro i befolkningen imod bolsjevikkerne, ifølge nogle dokumenter i forståelse med tyske og japanske efterretningstjenester. Noether blev dog ikke rehabiliteret efter afsløringerne af Jezjovs uhyrligheder og blev tilsyneladende skudt i september 1941 i det kaos, som opstod ved opløsningen af den fangelejr, han befandt sig i, da tyske tropper rykkede frem.

For dele af den kommunistiske bevægelse var det uforståeligt, at Sovjetunionen accepterede det fascistiske overfald på den vestlige del af Polen d. 1. september 1939 og svarede med besættelsen af den østlige del af Polen (alt i henhold til Polens foreløbige østgrænse fra 1919) og fulgte den op med at genindlemme de ukrainske områder, som Polen havde holdt besat siden 1922. I dag må vi indrømme, at det gav USSR to år mere til at udvikle sig teknologisk og industrielt for at kunne modstå den forventede tyske invasion. En dag vil industri- og militærhistorikere nok finde ud af, om det var klogt eller dumt af den sovjetiske ledelse at undlade alle synlige militære forberedelser imod en eventuel tysk invasion, for at tyskerne ikke skulle føle sig provokeret til angrebskrig mod USSR.

VII. *Forholdet til atombomben:* I princippet var alle kommu-

nister dengang, umiddelbart efter Hiroshima og Nagasaki (i dag vil nogen se anderledes på det), enige i, at Sovjetunionen ikke måtte stå forsvarsløs over for atombombetruslen. Tjekkiet med de store industrielle anlæg, som ikke var ødelagt af krigen, blev som følge heraf afmonteret og godstog med værktøj og maskiner sendt til det nyudviklede atom-kompleks i Rusland. Dette skabte konflikt med tjekkeiske kommunister. Slánský-processen er et tragisk kapitel ligesom borgerkrigen, kollektiviseringen og krigsforberedelsen. En Sovjetunion med atomvåben holdt dog imperialismens aggressioner i ave og skabte en meget vigtig militær balance mellem Sovjetunionen og USA, som måske reddede millioner af liv (og gennem kaprustning truede milliarder). Sådan set skulle vi i Danmark være taknemmelige for, at Slánský, som valgt generalsekretær for Komunistická strana Československa (KSC), ikke i 1948 fik lov til at bestemme (selv om vi vil insistere på adskillelse af berettiget politisk fordømmelse og utilladelig og afskyelig juridisk forfølgelse).

3. Årene fra 1917 til Stalins død i 1953 var de blodigste år i Europas historie og i perioder de hårdeste i Ruslands historie. Det er, som jeg ser det, ganske naturligt, at Khrusjtjov og mange andre både i Sovjetunionen og i resten af verden (bl.a. fransk og italiensk *eurokommunisme*) begyndte at drømme om en ganske anderledes implementering af socialismen uden al den elendighed, død, kamp og afsavn, folket havde været udsat for f.eks. i Rusland og Kina, og med hurtig økonomisk succes som i »Vesten«.² Sådan som nu vores Pelle Dragsted og Bernie Sanders og mange andre på venstrefløjten tegner et lyserødt billede af det samfund, socialdemokraterne vil have og faktisk har fået i vid udstrækning i vores verdensdel. De har måske alle sammen ret, så længe kapitalens profitter er store nok til at blive delt med befolkningens flertal. Men så længe magten forbliver i kapitalens hænder, skal vi også i Danmark være bekynrede, når vi husker på f.eks. Indonesien, Chile og Iran, blot ved tanken om hvordan højrefløjten vil og kan bruge magten når de føler de skal.

I disse noter har jeg peget på to hovedtræk ved *stalinismen* og Stalins rolle som leder af de sovjetiske kommunister i 30 år: (A) Der var et menneske- og samfundssyn der fortsat måtte begejstre tænksomme mennesker også 70 år efter Stalins død, dog i tilspidsede situationer besudlet og deformeret af en for eftertiden ufattelige råhed. Og (B) der var en dyb forståelse for, at opbygning og udvikling af et humanistisk, demokratisk og socialistisk samfund ikke kan ske alene ud fra lokale hensyn og fagspecialisters kompetencer, men kræver en åndelig ledelse ved en kollektiv intellektuel, der bygger på de samlede erfaringer og kompetencer fra alle hjørner af samfundet. At tilskrive kommunistpartiet i Sovjetunionen denne rolle var måske velbegrundet, men at udviske grænsen mellem et rådgivende organ (et stramt organiseret parti) og de statslige, valgte beslutningsorganer var i bagklogskabens lys utilladeligt.

Jeg vil afslutte med

I. hvad vi vil holde fast ved fra Stalins tid

a. f.eks., med forbehold, partibegrebet i modsætning til den moderne individualisme, men som forudsætning for venstrefløj-

jens autoritet, gennemslagskraft og samfundsændring og som administrativt-demokratisk lag mellem fagviden og praktiske problemer (*case* klima, covid-19, Ukraine-krig);

b. Stalin-tidens sovjetiske menneske-, samfunds- og natursyn, som forbliver vigtigere end udviklingen af den social-økonomiske rigdom;

II. hvad vi på det bestemtteste har lært og aldrig vil være med til en anden gang i historiens løb såsom

a. sammenblanding af partisystem og retssystem, *case* Slansky;

b. autokratiske tiltag alene med det argument, at de er oplyste og gennemtænkte;

c. naiv accept af dobbeltstyre gennem sovjetterne og partiet (hhv. valgte repræsentanter og tekniske specialister modsat kommissærer og karrierister i partiet);

d. tro på at teknologi- og videnskabsfremskridt vil løse samfundsproblemer: det er opium for teknokrater;

III. hvor vi stadig er i tvivl, såsom betingelserne for nødvendig råhed, hvis overhovedet.

Noter:

¹ »at vi ordner vores reproduktion [ved kunstig befrugtning af alle kvinder med udvalgte mandlige kim (sperm)], så en betydelig del af den næste generation i sin arvelige fysiske og mentale konstitution kan ligge halvvejs mellem gennemsnittet af den nuværende befolkning og gennemsnittet af vores største nulevende mænd af sind, krop eller 'ånd' (hvad vi nu foretrækker)«. Hermann Joseph Muller, *Out of the Night: A Biologist's View of the Future*, Victor Gollancz Ltd, London 1936, s. 138 og 140, min oversættelse. Bogen er frit tilgængelig på <https://archive.org/details/in.ernet.dli.2015.206938>

² Se hertil Kurt Gossweiler, *Die Taubenfusschronik oder Die Chruschtschowiade 1953-1964*, Das Freie Buch, München 2005, ISBN-13 978-3-00-015517-8 (Gs dagbognotater). Med sit store værk *Großbanken, Industriemonopole und Staat. Ökonomie und Politik des staatsmonopolistischen Kapitalismus in Deutschland 1914–1932*, Berlin 1971; Papyrossa, Köln 2013, ISBN 978-3-89438-519-4 leverede Gossweiler måske den vigtigste forklaring på, hvordan Nazityskland kunne udvikles til et diktatur af de mest skrupelløse dele af finanskapitalen.

Selvkritik og ikke politisk selvmord

Af Ali Hansen

Forord

Lad os med det samme slå fast, at socialismen og dernæst kommunismen er et humanistisk projekt. Det har aldrig været meningen at lave et manifest om arbejdernes frigørelse fra udnyttelse, udbytning og fremmedgørelse for dernæst med fængsel, tortur og drab at tvinge dem til at acceptere ideerne om deres egen befrielse.

At kæmpe for en socialistisk stat under arbejderens ledelse har ikke noget at gøre med personforfølgelser. Vi kæmper for, at proletariatet får magten og anvender denne magt til at stadfæste sit klasseherredømme. Men dette betyder ikke, at en bande eller et parti skal tyrannisere en hel befolkning. Engels siger: »Vil I vide, hvordan proletariatets diktatur ser ud? Se på Pariser Kommunen! Det var proletariatets diktatur!«

Forbrydelse mod mennesket, uanset grundene hertil, må fordømmes på det kraftigste. Men når det er sagt, skal man huske to ting.

1. Et af de største midler, kapitalismen har mod anti-kapitalistiske kræfter, er fordrejning af sandheden og opfindelse af løgne. Disse elementer bliver dernæst blæst op af bourgeoisiets kommunikationsredskaber over hele verden. Som Chomsky skriver det, er det nemt for kapitalismen at gøre forskellige narrativer til mainstreamsandheder og offentlige diskurser. Dernæst kan hele verdens presse henvise og referere til disse løgne. Men for os, der søger at belyse sandheden, er det ikke nemt at komme med et par citater hist og her. Det er op ad bakke hele vejen igennem.

2. Når det kommer til respekt for demokratiet, er kapitalismens samvittighed sort som kul. For ikke at postulere noget uden bund vil vi blot nævne CIA's medvirken i kuppet i Iran i 1952, i Indonesien i 1965 og i Chile i 1973. Kapitalismen forbeholder sig retten til at anvende alle midler mod de venstreorienterede, herunder kommunisterne, men når de progressive kræfter skal forsvare sig mod disse aggressioner og blodige angreb, bliver de stemplet som terrorister og anti-demokrater!!!

Med disse to punkter in mente skal vi kigge tilbage og analysere vores historie.

Opbygning af socialismen vanskeligere end forventet

Vi må meget gerne være selvkritiske, det er en vigtig del af den marxistiske ideologi, men vi må aldrig hjælpe kapitalismen til at kaste mudder over vores fortid og forfalske vores historie. De socialistiske landes historie er vores historie, både deres sejr og deres nederlag. Det er en del af vores kollektive hukommelse om socialismen, på godt og ondt.

Hegel siger: »Sandheden er helheden.« Dialektikken lærer os, at vi ikke skal trække enkelte begivenheder ud af deres

kontekst og analysere dem løsrevet fra deres historiske sammenhæng. Helheden består af dele og samspil, og delene og samspillet

mellem delene skaber helheden. En historisk gennemgang af den realiserede socialisme må således ikke drukne i enkelte begivenheder, men hele tiden kæde dem sammen i store træk.

Socialismen har aldrig haft ro til at udvikle sig. Fra dagen efter Oktoberrevolutionen til Murens fald blev socialismen konstant angrebet af imperialismen. Når nogle mennesker på venstrefløjen hylder socialdemokratiske ideer, glemmer de selvfølgelig at nævne, at hele Skandinavien under de to verdenskrige enten samarbejdede med aggressorerne eller var neutrale. Alene under anden verdenskrig mistede Sovjetunionen 20 millioner, og krigen efterlod tusindvis af sønderbombede byer.

Set med de historiske briller må vi også nu indrømme, at det var vanskeligere at opbygge socialisme end først antaget. Det var også derfor, man kaldte den daværende socialisme »den realiserede socialisme«. Det, der i grove træk var beskrevet i bøgerne, skulle pludseligt implementeres i lande med ret forskellige historiske, kulturelle, geopolitiske, nationale og etniske baggrunde, som var i forskellige faser af den industrielle udvikling. Pludseligt viste det sig, at det ikke var alle mennesker, der var solidariske og villige til at dele. Det viste sig, at nogle af bønderne ville kæmpe for ethvert æg, som skulle gives til fællesskabet. Derfor gik socialismen i forskellige retninger, og man måtte omsadle flere gange undervejs. Klassekampen var langt fra færdig i disse lande, selvom man tilsyneladende havde statslige organer og de politiske magtapparater under kontrol.

Lad os gennemgå nogle af de kontroversielle og vigtigste begivenheder, som fandt sted i Sovjetunionen.

Hvad er vores kilder til ny viden?

Deng Xiaoping kom med en indsigtfuld kommentar om Maos kulturrevolution i et interview med den italienske journalist Oriana Fallaci i 1980:

»Vi vil foretage en objektiv vurdering af formand Maos bidrag og hans fejl. Vi vil bekræfte, at hans bidrag er primære og hans fejl sekundære. Derfor vil vi for altid beholde formand Maos portræt på Den Himmelske Freds Port som et symbol på vores land, og vi vil altid huske ham som grundlæggeren af vores parti og stat... vi vil ikke gøre mod formand Mao, hvad Khrusjtjov gjorde mod Stalin.«

Derfor skal vi behandle vores historie med omhu og omsorg.

Med tiden er der blevet udgivet vigtige dokumenter, omend kun en brøkdel af de eksisterende, fra sovjettiden fra russiske arkiver. Dokumenterne viser tydeligt Khrusjtjovs manipulation og lemfældige omgang med sandheden. Nogle få dage efter Stalins død angreb de samme mennesker, som forguede ham, hans arbejde i partiet og hans engagement i krigen og ødelagde hans eftermæle.

En af de historikere og forskere som fik lov til at kigge og

nærlæse tusindvis af sider, er amerikaneren Grover Furr. Han har også læst dokumenterne fra Leon Trotskys arkiver på Harvard og Hoover Institution. Han har bl.a. skrevet *Khrushchev Lied* og *Yezhov vs. Stalin: The Truth About Mass Repressions and the So-Called »Great Terror« in the USSR*. I disse to bøger gennemgår han dokumenterne, de tilgængelige erindringer og interviews fra de forskellige aktører.

Der er ingen, der kan eller bør forsvare de uhyrligheder, der fandt sted i Sovjetunionen i løbet af masseundertrykkelsen mellem 1937 og 1938. Men det er ikke forsvarligt at beskyjde nogen uden ordentlige beviser. I ovenstående to bøger beviser Grover, at disse mord blev begået af Yezhov. Stalin og hans medtænkere havde nogle ideer om at begrænse partifunktionernes magt over regering og statslige anliggender. De ville have demokratisk valgte repræsentanter fra sovjetter til styrende organer, selv hvis de ikke var medlemmer af partiet. Partifunktionærerne, som levede fedt på deres privileger, satte sig imod disse forandringer.

Yezhov vs. Stalin er den første nøjagtige beretning om den såkaldte »Store Terror« i Sovjetunionen i 1937-1938. Grover Furr viser, at Stalin satte en stopper for denne massive forbrydelse. Men årsagen til, at Yezhov og hans mænd var i stand til at fortsætte med at dræbe mange uskyldige mennesker i mere end et år, svarer Furr også på i en anden bog.

Vi må ikke negligere imperialismens rolle

Vi skal ikke et eneste sekund glemme imperialismens forsøg på at stoppe denne progressive udvikling med alle midler. Historien viser, at kapitalen kan bane vejen for fascismen, når den finder det nødvendigt. Marx anvender ofte »bourgeois-terrorisme« og »bourgeois-diktatur« som synonyme for »bourgeois-styre«.

USA har enten provokeret eller startet henholdsvis Korea-krigen, Vietnam-krigen, Golfkrigen, Kosovo-krigen, krigen i Afghanistan, Irak-krigen, samt krigen i Libyen og Syrien. Mellem 1776 og 2019 foretog USA næsten 400 militære interventioner globalt. USA væltede demokratisk valgte regeringer i

mange udviklingslande i det 20. århundrede og erstattede dem straks med pro-amerikanske marionetregimer. USA's årlige militærbudget udgør 40 procent af verdens samlede militærbudget. USA har omkring 800 oversøiske militærbaser med 173.000 soldater udstationeret i 159 lande.

Vi har nu selv været vidne til, hvor svært socialismen har haft ved at slå rødder i Venezuela. Selv om denne socialisme var inspireret af Trotskys ideer med mange nye og før uafprøvede metoder, ser det ud, som om den er ved at bukke under for imperialismens pres!

Socialisme eller barbari

Oxfam-statistik viser bl.a. Nedenstående:

Verdens rigeste 1% har mere end dobbelt så megen rigdom som 6,9 milliarder mennesker.
Næsten halvdelen af verdens befolkning – 3,4 milliarder mennesker – lever for mindre end 5,5 dollars om dagen.
Hvert år bliver 100 millioner mennesker verden over presset ud i fattigdom, fordi de selv skal betale for sundhedsydelser.
I dag vil 258 millioner børn – 1 ud af 5 – ikke få lov til at gå i skole.
På verdensplan tjener kvinder 24 procent mindre end mænd og ejer 50 procent mindre formue.

Spørgsmålet er, med så meget elendighed og fattigdom i verden, og når imperialismen er så aggressiv og kvæler ethvert forsøg på forandring, har vi andet valg end socialismen?

Som Rosa Luxemburg siger: »Socialisme eller barbari«.

Kilder

Yezhov vs. Stalin: The Truth About Mass Repressions and the So-Called »Great Terror« in the USSR by Grover Furr
Khrushchev Lied by Grover Furr